

JAK SE IMPLEMENTOVALA eNESCHOPENKA

Mgr. PETRA LANGOVÁ

Realizace projektu eNeschopenky očima IT

IDEA A NULTÁ ETAPA eNESCHOPENKY

Počátky zavedení elektronické neschopenky se datují někdy do jara 2010. Tehdejší ředitel odboru informačních a komunikačních technologií Ing. Vladimír Fanta dostal za úkol připravit elektronizaci této agendy. Sezval proto několik lidí z IT úseku i právnických expertů v oblasti nemocenského pojištění do našeho školicího střediska, kde zavření a odstřižení od internetu kreslili procesy práce s neschopenkou. Diskutovalo se, škrtalo, překreslovalo a hlavně se přemýšlelo, jak zjednodušit přihlášení lékaře k elektronické komunikaci.

Vzešel návrh na implementaci prvního přípravného kroku, tzv. nulté etapy elektronické neschopenky. Reálným výsledkem bylo zavedení elektronického příjmu podání od lékařů: Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti (1. dílu neschopenky), Ukončení dočasné pracovní neschopnosti (2. dílu „staré“ neschopenky s doplněnou diagnózou) a Hlášení ošetřujícího lékaře, přičemž další díly musely být tištěny a předávány v papírové formě. Využití elektronické neschopenky bylo pro lékaře dobrovolné. Příjem byl zahájen v lednu 2011. Elektronicky komunikujících lékařů a nemocnic sice postupně přibývalo, ale nikterak významně. Elektronizace neschopenek tak byla na několik let přerušena.

Koncem roku 2013 byl spuštěn subsystém Informační a komunikační rozhraní ČSSZ a jeho ePortál jako nástroj pro zobrazování informací přihlášeným pojištěncům, OSVČ i zaměstnavatelům. Součástí bylo i tzv. B2B rozhraní, které umožňuje automatizovanou výměnu dat mezi institucemi. V roce 2015 byl do ePortálu ČSSZ integrován nový systém interaktivních formulářů. V roce 2018 byly rozšířeny možnosti přihlašování fyzických osob prostředky tzv. NIA (Národní identitní autority) včetně přístupu přes Portál občana. V současné době se tak lze přihlásit prostřednictvím datových schránek, eObčanky, účtu NIA či certifikátu I.CA.

VSTUP DO PROJEKTU – PŘEDSTAVA REALIZACE OMEZENÉHO ŘEŠENÍ

Na podzim 2018 byla implementací nového systému eNeschopenky pověřena ČSSZ. Původní představa o rozsahu implementace byla omezena. Počítala s elektronickou komunikací s lékaři, a to jak prostřednictvím jejich SW se zabudovaným modulem eNeschopenky, tak nabídkou aplikace na ePortálu ČSSZ, která bude zdarma. První řešení cílilo na lékaře a nemocnice, které s neschopenkami pracují denně a potřebují komfort pro tuto administrativu. Druhé řešení bylo nabízeno pro lékaře, kteří neschopenky vystavují sporadicky, např. zubaři nebo pediatři, a nevyplátí se jim proto investovat do speciálních modulů.

Pro implementaci eNeschopenky do SW lékařů se využily zkušenosti získané jak při implementaci Informačního a komunikačního rozhraní ČSSZ, tak z nulté etapy elektronické neschopenky. Navázalo se s výhodou i na projekt resortu zdravotnictví eRecept, který jako první prošlápl cestu povinné elektronické komunikace lékařů.

Pro vývojáře lékařských a nemocničních SW bylo popsáno rozhraní se sadou služeb a uspořádány dvě pracovní konference – v březnu a v květnu 2019. Vývojářům bylo k dispozici testovací prostředí, na kterém mohli své systémy odladit. Při testování docházelo k častým iteracím, identifikovaly se a postupně odstraňovaly chyby na obou stranách, od vývojářů jsme získávali cenné podněty ohledně potřeb lékařů. Poslední setkání ještě před spuštěním proběhlo závěrem roku 2019 na půdě MPSV. Další pracovní setkání bylo pak v únoru 2020 pro výměnu zkušeností po náběhu a vylepšení systému, ale to už patří do další etapy „života“ eNeschopenky.

Při autentizaci lékařů se řešily dva oříšky. Prvním byla identifikace subjektů, které mají oprávnění eNeschopenky vystavovat. Subjektem oprávněným k vystavení neschopenky je poskytovatel zdravotních služeb disponující některou s požadovaných specializací. Informace o těchto subjektech jsou přebírány elektronicky od Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS) a zaznamenávány do nově vybudované evidence. Druhým oříškem pak byl způsob, jak poskytovatele zdravotních služeb přihlašovat. Vědomí si kritiky ze strany lékařů, že jiné přihlašování používají pro eRecepty, jiné pro zdravotní pojišťovny, jiné pro EET, podařilo se nám ve spolupráci se Státním ústavem pro kontrolu léčiv (SÚKL) a po úpravě legislativy využít způsob přihlašování používaný v systému eReceptů i pro přístup z lékařských SW. Pro přihlášení k eNeschopence na ePortálu ČSSZ se využilo již zavedených státem garantovaných prostředků spolu s rozšířením o funkce ověření, že jde o poskytovatele zdravotních služeb nebo jím pověřeného lékaře.

Jako nezbytné se ukázalo v projektu realizovat i příjem eNeschopenek pro jiné nositele pojištění. Pro lékaře nebylo myslitelné, aby neschopenky vystavovali pro zaměstnance jiným způsobem než pro vojáky, hasiče apod.

V průběhu projektu jsme se museli vyrovnávat s neukotvenou legislativou a pružně reagovat na měnící se podmínky. Zákony neumožnily ani přechodné období pro postupný náběh systému. Vyřešit se musel také souběh starých a nových neschopenek ve všech systémech – v našich aplikacích pro zpracování neschopenek a výplaty dávek, u zaměstnavatelů i u lékařů využívajících nultou etapu eNeschopenky.

ZJIŠTĚNÍ POTŘEB ZAMĚSTNAVATELŮ – VYTIŠTĚNÝ PRŮKAZ NEMOCNÉHO A NÁHLED NA ePORTÁL ČSSZ NEBUDE STAČIT

Už k 1. 1. 2019 byla jako první přípravný krok na ePortálu ČSSZ spuštěna online služba náhledu na pracovní neschopnost jednotlivých zaměstnanců. Záhy se ukázalo, že tato služba a průkaz práceneschopného předaný zaměstnanci jako omluvenka do práce nemohou středním a už vůbec ne velkým zaměstnavatelům vyhovovat. I představa, jak naše mzdové účetní na pracovištích ČSSZ ověřují práceneschopné náhledem na ePortál a zpracovávají takto podklady pro náhradu mzdy mnoha desítkám nemocných v systému SAP, se jevila jako bizarní. Během roku tak bylo připraveno portfolio několika služeb, které pokrývají potřeby zaměstnavatelů různých velikostí.

Nyní lze využívat sadu **tří online služeb o dočasné pracovní neschopnosti na ePortálu ČSSZ**:

- Služba **Informace o dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance**, která poskytuje informace o jednom konkrétním zaměstnanci.
- Služba **Přehled zpracovaných podání o dočasné pracovní neschopnosti zaměstnanců**, která poskytuje zaměstnavateli v zadaném období přehled všech zpracovaných změn na neschopenkách. (Období se vztahuje k okamžiku zpracování neschopenky na ČSSZ, údaje se za ukončené období už nemění.)
- Služba **Přehled dočasné pracovní neschopnosti zaměstnanců**, jež poskytuje zaměstnavateli přehled jeho zaměstnanců, kteří v zadaném období nebo jeho části byli na neschopence.

Služby nabízejí i možnost stažení údajů, původně pouze v PDF formátu, rozšiřovat se budou i o XML.

Přihlášeným odběratelům zasílá systém eNeschopenky **notifikační e-mail** o nové eNeschopence nebo její změně s odkazem na vyhledání informace na ePortálu nebo **notifikační datovou zprávu do datové schránky s konkrétními údaji o neschopence** při obdržení nové eNeschopenky od lékaře, znovu při jejím zpracování a pak při každé její zpracované změně. V tomto případě jsou zasílány dva formáty s rovnocennou informací: PDF pro manuální zpracování, XML pro automatizované zpracování.

Pro zaměstnavatele s vysokou automatizací mezd pak byla na opakované podněty tvůrců mzdových SW připravena **služba tzv. e-Podání DZDPN – Data zaměstnavatelům o dočasné pracovní neschopnosti**. Ta slouží pro stahování změn eNeschopenek přímo do mzdových systémů a vyžaduje úpravu od jejich výrobců. Služba poskytuje stejná data jako online služba **Přehled zpracovaných podání o dočasné pracovní neschopnosti zaměstnanců**.

Kromě informačních služeb se s novou eNeschopenkou měnily i povinnosti zaměstnavatele. Byl rozšířen formulář Příloha k žádosti, zejména o údaj, kam je zaměstnancům zasílána mzda. Nahradil se tím dřívější proces předávání žádosti pracenešopného o výplatu dávky. Byl zaveden nový formulář **Hlášení o ukončení pracovní neschopnosti** s upřesněním odpracovaných směn. I předávání těchto formulářů od zaměstnavatelů je nyní povinně elektronické. Zaměstnavatelům jsou na ePortálu ČSSZ k dispozici interaktivní formuláře s funkcí elektronického předání, a zejména drobní zaměstnavatelé tak nepotřebují pořizovat specializovaný SW.

Tyto rozsáhlé změny vyžadovaly úpravu SW pro zpracování mezd, a proto byla pro vývojáře mzdových systémů rovněž uspořádána pracovní konference, konkrétně v červnu 2019. Následně byly zveřejněny popisy změn ve službách e-Podání a v srpnu pak bylo spuštěno testovací prostředí pro vývoj a odladění mzdových systémů. I pro vývojáře mzdových systémů se konalo setkání na MPSV těsně před spuštěním.

OSVĚTA, PROPAGACE A NÁBĚH SYSTÉMU

Po celou dobu projektu probíhala osvětová kampaň pro cílové skupiny uživatelů. Nejprve se zaměřila na profesní sdružení lékařská i zaměstnavatelská, postupně se rozšířila do všech regionů a byla organizována přímo pro uživatele. Na osvětě se významně podíleli zaměstnanci ČSSZ z našich okresních správ. Pořádaly se prezentace

a výuková školení pro lékaře, navštěvovaly se velké nemocnice, prezentovalo se zaměstnavatelům. Posílena byla call centra, byly zřízeny speciální e-mailové adresy jak pro zaslání odborných dotazů vývojářů, tak pro věcné dotazy lékařů a zaměstnavatelů, byly vytvořeny speciální webové stránky eNeschopenky. Před spuštěním bylo rozesláno několik vysvětlujících informačních dopisů do datových schránek poskytovatelům zdravotních služeb i zaměstnavatelům.

Na podzim roku 2019 bylo i dříve nevěřícím stále jasnější, že se elektronická neschopenka spustí. Poskytovatelé zdravotních služeb si od listopadu 2019 mohli připojit svůj SW, byla připravena ukázková videa aplikace eNeschopenka na ePortálu ČSSZ. V prosinci bylo možné si práci s eNeschopenkou vyzkoušet nanečisto na fiktivních identitách. Zpracované neschopenky z pilotního provozu se pak využily i pro zkoušky systémů u zaměstnavatelů. Do testování nového systému byli v posledních měsících zapojeni uživatelé ČSSZ z regionů, proběhla nutná interní školení v aplikacích pro zpracování.

Závěr roku 2019 se na našich OSSZ nenesl ve znamení pečení vánočního cukroví, kanceláří provoněných perníčky a uvolněnou atmosférou blížícího se Silvestra, ale byl naplněn pernou prací – nastavováním a kontrolou oprávnění pro lékaře, evidováním plných mocí pro mzdové účetní, seznamováním se s upravenými aplikacemi. Vše směřovalo k tomu, aby se 1. ledna 2020 systém rozběhl a fungoval.

BEZ ZAPOJENÍ ODBORNÍKŮ NA INTEGROVANÉ SYSTÉMY A UŽIVATELŮ BY NEBYLO eNESCHOPENKY

Velmi oceňujeme přístup vývojářů všech integrovaných systémů, bez jejichž aktivní spolupráce by se implementace nezdařila. Do projektu byli zapojeni softwaroví architekti, analytici, programátoři a datoví specialisté, kteří vymýšleli, navrhovali, programovali a migrovali data. Na realizaci se podíleli dodavatelé i programátoři ČSSZ, vývojáři v nemocnicích, dodavatelé SW pro ordinace, vývojáři velkých zaměstnavatelů a dodavatelů mzdového SW, IT útvary na SÚKL i ÚZIS.

Potěšitelný je i aktivní a zodpovědný přístup lékařů, pro něž eNeschopenka znamenala radikální změnu práce a při náběhu uživatelské nepohodlí při nastavování komunikace na ČSSZ. Velmi vysoký podíl elektronického předávání hned od ledna 2020 nás na ČSSZ mile překvapil. Trpělivost projeví i zaměstnavatelé, u nichž byl čas na ověření funkcí v jejich systémech značně omezen a skočili v lednu 2020 do nového způsobu eNeschopenek tak říkajíc rovnýma nohama, protože reálná data byla k dispozici až po spuštění systému.

Poděkování patří všem, kteří se do aktivit kolem implementace, propagace i náběhu dělným způsobem zapojili. Byly nás tisíce, kdo různou měrou přispěli k rozjezdu, a jsou nás tisíce, kteří si s potěšením můžeme říci: bylo to náročné, bylo to zajímavé a byli jsme u toho.

Statistické údaje k tomuto tématu naleznete na 3. straně obálky. ■

Autorka příspěvku je pracovnící odboru koncepcí systémové integrace a koordinace ČSSZ.